Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liit

KÕRGEM USUTEADUSLIK SEMINAR

UURIMISPLAAN 2027–2031

Uurimisplaan visandab, mida, miks ja kuidas on kavas Kõrgemas Usuteaduslikus Seminaris lähiaastatel uurida. Sellele lisandub rakenduskava, mis kirjeldab praktilisi samme ja mõõdikuid antud uurimisplaani elluviimisel, mida aasta-aastalt üle vaadatakse.

Uurimisteema: *Vaimselt võimestatud kogudusliku ja ühiskondliku elu säilenõtkus ahelkriisi ja tehiaru ajastul.*

Alateemad:

1. Vaimne ja vaimulik võimestamine ning personaalse ja kogudusliku säilenõtkuse kujunemine ahelkriisi ja tehisaru võidukäigu tingimustes.
2. Koguduslik juhtimine ja organisatsiooniline säilenõtkus tehisaru ajastul.
3. Koguduse roll ühiskondliku säilenõtkuse lõimes ja kogukondliku koostöö edendamisel.

Probleemi kirjeldus

Aastatel 2020–2026 keskendus Kõrgema Usuteadusliku Seminari uurimisplaan vabakiriklikule identiteedile ja koguduste suhtele ühiskonnaga, uurides vabakiriklikku enesemõistmist, missiooni ja koguduste ühiskondlikku rolli muutuvas maailmas. Uurimisperioodi jooksul muutus aga oluliselt nii ühiskondlik kui ka usuline kontekst. Eesti ja kogu maailm on sisenenud ahelkriisi (ingl *perma crisis* 'permanentse kriisi') ajastusse, kus üksteisele järgnevad ja põimuvad püsivad kriisid, olgu tervise-, julgeoleku-, majandus-, keskkonna-, väärtus- ja tähenduskriisid, mõjutavad vastastikku inimeste, kogukondade ja ühiskondade toimimist. COVID-19 pandeemia tõi kaasa psühhosotsiaalse ebakindluse, suhtlus- ja tegutsemispiirangud ning usalduskriisid; sotsiaalmeedia kajakambrid võimendasid vastandumist ning süvendasid abituse, üksilduse, võõrandumise ja vaenulikkuse kogemust. Venemaa täiemahuline agressioon Ukraina vastu 2022. aastal tõstis päevakorda sõjaohu, julgeoleku, energiakriisi ja pagulaskriisi. Lisanduvad keskkonnaprobleemid, enneolematud tehnoloogilised muutused, majanduslik ebakindlus, tehisaru mõju ning kasvavad vaimse tervise probleemid, eriti noorema põlvkonna seas.

Seetõttu on rahvusvahelises teaduslikus ja ühiskondlikus arutelus esiplaanile tõusnud säilenõtkus (*resilience*), vaimne tervis ja heaolu (*mental health and well-being*), kogukondlik vastupidavus (*community resilience*) ning ühiskondlik sidusus (*social cohesion*). Üha enam mõistetakse, et kriisidega toimetulek ei sõltu üksnes institutsioonide tehnilisest valmisolekust, vaid ka inimeste ja kogukondade võimest kogeda ja jagada tähendust, lootust, usalduslikke suhteid ning koostöövõimet. Sellega kasvab tähelepanu vaimsetele ja spirituaalsetele ressurssidele, mis toetavad identiteeti, tähendusloomet ja kriisidega toimetulekut.

Uurimisplaan keskendub vaimselt võimestatud ühiselu võimalikkusele, millel on nii mentaalne kui spirituaalne mõõde personaalsel ja kollektiivsel tasandil. Kesksteks saavad:

- **vaimulik areng ja isiksuse küpsus** (*spiritual maturity*) - sisemaailma, usu ja väärtuste kujunemine;
- **kogukondlik hool ja kuuluvus** (*community care and belonging*) - toetavad suhted, osadus ja koostööpraktikad;
- **ühiskondlik teenimine ja selle teoloogiline mõtestamine** (*public theology and social engagement*) - koguduse panus ühishüve, sidususe ja lootuse kujundamisse.

Kristlikel kogudustel on oma ajaloolise kogemuse ja tänase teadmuse najal suur potentsiaal olla lootuse, hoolivuse ja sidususe kogukondlik võrgustik, mis toetab inimeste vaimset ja vaimulikku tervist ning ühiskonna säilenõtkust. See eeldab aga teadlikku enesearendust, säilenõtket juhtimist, vaimulikku küpsust ja oskust teha koostööd laiema ühiskonnaga. Uurida tuleb, millised koguduslikud praktikad, juhtimismudelid ja koostöövormid toetavad inimeste, koguduste ja kogukondade vastupidavust ning kuidas kogudused saavad oma kutsumust ellu viia püsiva ebakindluse ja tormiliselt areneva tehisaru ajastul.

Uurimisteema asetub rahvusvahelisse aruteluruumi, kus tunnustatakse usukogukondade rolli vaimse tervise, heaolu, sotsiaalse sidususe ja kogukondliku vastupidavuse toetajana. Samas on see loomulik jätk varasemale uurimistööle vabakiriklikust identiteedist ja koguduste suhtest ühiskonnaga, küsides, kuidas vabakiriklikud kogudused saavad olla vaimselt võimestatud, säilenõtked ja ühiskonda toetavad kogukonnad ahelkriisi ja tehisaru ajastul. Uurimisteema raames võetakse vaatluse alla nii kogudusliku kui ühiskondliku elu vastupidavus ning kohanemisvõime püsivate ja korduvate kriiside ehk nn ahelkriisi tingimustes, keskendudes ühtaegu vaimse ja vaimuliku elu võimestamisele ning juhtimispraktikatele ja koguduste ühiskondlikule rollile tehisaru võidukäigu üleilmses mõjuväljas.

Alateemad:

1. Vaimne ja vaimulik võimestamine ning personaalse ja kogudusliku säilenõtkuse kujunemine ahelkriisi ja tehisaru tingimustes.

   Uurimistöö ühes fookuses on vaimse ja vaimuliku võimestamise praktikad, mis on varem toetanud, aga ka uudsed lähenemised, mis võivad toetada inimeste isiklikku vastupidavust ning koguduslike suhete sidusust ja võimestusvõimet järjepideva kriisi kontekstis. Tähelepanu pööratakse jüngerlike suhete, väiksemate osadusgruppide, tervikliku mentorluse ning vaimse ja vaimuliku tervise edendamise dünaamikale koostoimes koguduslike tugistruktuuridega, mis aitavad kujundada ja arendada säilenõtket elu- ja usukultuuri.

2. Koguduslik juhtimine ja organisatsiooniline säilenõtkus kiirelt muutuvas ning kriisidest ja tehisaru võidukäigust mõjutatud ühiskonnas.

   Analüüsida tuleb koguduste juhtimis- ja otsustusprotsessi ning seda mõjutavaid praktikaid ja organisatsioonilist kohanemisvõimet eesmärgiga toetada koguduste jätkusuutlikkust ja kasvu. Kuna KUSi missiooniks on olla „koguduste kasuks ja kasvuks“, käsitletakse koguduste toimimist nii ajaloolises kui 21. sajandi arengu- ja situatsiooniliste kriiside kontekstis.

3. Koguduse roll ühiskondliku säilenõtkuse lõimes ja kogukondliku koostöö edendamisel.

   Uuritakse koguduste panust ühiskondliku vastupidavuse ja sidususe ning lootusrikkuse tugevdamisel ja kommunikeerimisel, keskendudes noorsoole ja koostööle kohalike kogukondade ja institutsioonidega. Olulise allikana kasutatakse koostöös KUS TALiga ellu viidud religioonisotsioloogilise küsitluse „Elust, usust ja usuelust 2026“ tulemusi, mille põhjal on võimalik analüüsida ka koguduste ja ühiskonna koostöö mustreid, ootusi ja mõju ühiskondliku säilenõtkuse kujunemisel.

Kinnitatud KUS nõukogus 18. novembril 2026.